Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο πενταμελές τμήμα)

της 15ης Σεπτεμβρίου 2016*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία — Δέσμευση κεφαλαίων — Κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων — Εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος — Δικαιώματα άμυνας — Υποχρέωση αιτιολόγησης — Νομική βάση — Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας — Κατάχρηση εξουσίας — Μη τήρηση των κριτηρίων εγγραφής στον κατάλογο — Πρόδηλη πλάνη εκτίμησης — Δικαίωμα της ιδιοκτησίας»

Στην υπόθεση T-346/14,

Viktor Fedorovych Yanukovych, κάτοικος Κιέβου (Ουκρανία), εκπροσωπούμενος από τους T. Beazley, P. Saini, την S. Fatima, QC, τους H. Mussa, J. Hage, την K. Howard, barristers, και την C. Kennedy, solicitor,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου αρχικώς από την E. Finnegan και τον J.-P. Hix, στη συνέχεια από τον M. Hix και την P. Mahnič Bruni,

καθού,

υποστηριζόμενου από

τη **Δημοκρατία της Πολωνίας**, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

και από

την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τις S. Bartelt και D. Gauci,

παρεμβαίνουσες,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ για την ακύρωση, πρώτον, της απόφασης 2014/119/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων εν όψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 26), και του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 1), δεύτερον, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2015/143 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 16), και του κανονισμού (ΕΕ) 2015/138 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 1), και, τρίτον, της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2015/364 του

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 25), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/357 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, περί εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 1), στο μέτρο που το όνομα του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε ή διατηρήθηκε στον κατάλογο των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζονται τα οικεία περιοριστικά μέτρα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis (εισηγητή), πρόεδρο, O. Czúcz, I. Pelikánová, A. Popescu και E. Buttigieg, δικαστές,

γραμματέας: L. Grzegorczyk, υπάλληλος διοίκησης,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 29ης Απριλίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Ο προσφεύγων, Viktor Fedorovych Yanukovych, είναι ο πρώην Πρόεδρος της Ουκρανίας.

2 Η υπό κρίση υπόθεση εντάσσεται στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία κατόπιν της καταστολής των διαδηλώσεων στην πλατεία Ανεξαρτησίας του Κιέβου (Ουκρανία) τον Φεβρουάριο του 2014.

3 Στις 5 Μαρτίου 2014 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων εν όψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 26). Την ίδια ημερομηνία, το Συμβούλιο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 1).

4 Η αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης 2014/119 διευκρινίζει:

«Στις 3 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο αποφάσισε να εστιάσει τα περιοριστικά μέτρα στη δέσμευση και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων προσώπων που έχουν οριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, με σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Ουκρανία.»

5 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της απόφασης 2014/119 προβλέπει τα εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση [υπεξαίρεση] ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

2. Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που απαριθμούνται στο παράρτημα ή προς όφελος αυτών.»

6 Η λεπτομερής διαδικασία της δέσμευσης αυτής ορίζεται με τις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου.

7 Σύμφωνα με την απόφαση 2014/119, ο κανονισμός 208/2014 επιβάλλει τη λήψη μέτρων δέσμευσης κεφαλαίων και ορίζει τη λεπτομερή διαδικασία της δέσμευσης αυτής χρησιμοποιώντας, κατ' ουσίαν, διατύπωση πανομοιότυπη με εκείνη της ως άνω απόφασης.

8 Τα ονόματα των προσώπων τα οποία αφορά η απόφαση 2014/119 και ο κανονισμός 208/2014 (στο εξής, από κοινού: πράξεις του Μαρτίου του 2014) περιλαμβάνονται σε πανομοιότυπο κατάλογο συνημμένο στο παράρτημα της απόφασης 2014/119 και στο παράρτημα I του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: κατάλογος) ο οποίος περιέχει, μεταξύ άλλων, την αιτιολογία της καταχώρισής τους.

9 Το όνομα του προσφεύγοντος περιελήφθη στον κατάλογο με τα αναγνωριστικά στοιχεία «πρώην Πρόεδρος της Ουκρανίας» και την εξής αιτιολογία:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων, σε σχέση με την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και την παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας.»

10 Στις 6 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση προς τα πρόσωπα στα οποία επιβάλλονται τα περιοριστικά μέτρα που προβλέπονται στις πράξεις του Μαρτίου του 2014 (ΕΕ 2014, C 66, σ. 1). Κατά την ανακοίνωση αυτή, «τα εν λόγω πρόσωπα δύνανται να υποβάλουν στο Συμβούλιο αίτηση επανεξέτασης της απόφασης υπαγωγής τους στον κατάλογο, […] μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα […]».

11 Με ανταλλαγές αλληλογραφίας κατά τη διάρκεια του 2014, ο προσφεύγων αμφισβήτησε το βάσιμο της καταχώρισης του ονόματός του στον κατάλογο και ζήτησε από το Συμβούλιο να προβεί σε επανεξέταση. Ζήτησε, επίσης, να του παρασχεθεί πρόσβαση στις πληροφορίες και στα αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν την εν λόγω καταχώριση.

12 Το Συμβούλιο απάντησε στην αίτηση επανεξέτασης του προσφεύγοντος. Υποστήριξε ότι, κατά την άποψή του, τα εις βάρος του προσφεύγοντος περιοριστικά μέτρα εξακολουθούσαν να είναι δικαιολογημένα για τους λόγους που εκτέθηκαν με την αιτιολογία των πράξεων του Μαρτίου του 2014. Όσον αφορά την αίτηση του προσφεύγοντος για τη χορήγηση πρόσβασης στον φάκελο, το Συμβούλιο του γνωστοποίησε διάφορα έγγραφα περιλαμβανόμενα στον φάκελό του, στα οποία συγκαταλέγονται και ορισμένα έγγραφα των ουκρανικών αρχών με ημερομηνία 3 Μαρτίου 2014 (στο εξής: έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014), 8 Ιουλίου 2014 (στο εξής: έγγραφο της 8ης Ιουλίου 2014) και 10 Οκτωβρίου 2014 (στο εξής: έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014).

13 Στις 29 Ιανουαρίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/143, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 16), και τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/138, για την τροποποίηση του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: πράξεις του Ιανουαρίου του 2015).

14 Η απόφαση 2015/143 εξειδίκευσε, από 31ης Ιανουαρίου 2015, τα ισχύοντα κριτήρια δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων των θιγόμενων προσώπων. Ειδικότερα, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119 αντικαταστάθηκε από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων συγκαταλέγονται και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για:

α) υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού ή συνέργεια, ή

β) κατάχρηση εξουσίας από μέρους κρατικού λειτουργού με σκοπό την εξασφάλιση οφέλους για τον ίδιο/α ή τρίτους, προκαλώντας έτσι ζημία στα ουκρανικά δημόσια κεφάλαια ή στοιχεία του ενεργητικού, ή για συνέργεια.»

15 Ο κανονισμός 2015/138 τροποποίησε τον κανονισμό 208/2014 σύμφωνα με την απόφαση 2015/143.

16 Με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την πρόθεσή του να διατηρήσει τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα, γνωστοποιώντας του ότι έχει τη δυνατότητα να υποβάλει συναφώς παρατηρήσεις. Με έγγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2015, ο προσφεύγων ζήτησε από το Συμβούλιο να επανεξετάσει τη θέση του και να του παράσχει τα τυχόν πρόσθετα στοιχεία που δικαιολογούσαν τη θέση αυτή.

17 Στις 5 Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε τη θέση (ΚΕΠΠΑ) 2015/364, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 25) και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/357, περί εφαρμογής του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: πράξεις του Μαρτίου του 2015).

18 Η απόφαση 2015/364 τροποποίησε το άρθρο 5 της απόφασης 2014/119, παρατείνοντας τα περιοριστικά μέτρα, όσον αφορά τον προσφεύγοντα, μέχρι τις 6 Μαρτίου 2016. Κατά συνέπεια, η απόφαση 2015/364 και ο εκτελεστικός κανονισμός 2015/357 αντικατέστησαν τον κατάλογο.

19 Κατόπιν των τροποποιήσεων αυτών, το όνομα του προσφεύγοντος διατηρήθηκε στον κατάλογο με τα αναγνωριστικά στοιχεία «πρώην Πρόεδρος της Ουκρανίας» και την ακόλουθη νέα αιτιολογία:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων.»

20 Με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για τη διατήρηση των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων.

21 Η απόφαση 2014/119 και ο κανονισμός 208/2014 τροποποιήθηκαν για τελευταία φορά, αντιστοίχως, με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/318 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2016 (ΕΕ L 60, σ. 76), και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/311 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2016, για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ L 60, σ. 1).

22 Η απόφαση 2016/318 τροποποίησε το άρθρο 5 της απόφασης 2014/119, παρατείνοντας τα περιοριστικά μέτρα, όσον αφορά τον προσφεύγοντα, μέχρι τις 6 Μαρτίου 2017.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 14 Μαΐου 2014, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

24 Στις 22 Σεπτεμβρίου 2014, το Συμβούλιο κατέθεσε υπόμνημα αντίκρουσης. Εν συνεχεία κατέθεσε, στις 26 Σεπτεμβρίου 2014, συμπλήρωμα των παραρτημάτων του υπομνήματος αντίκρουσης καθώς και, στις 3 Οκτωβρίου 2014, ένα πρόσθετο έγγραφο. Υπέβαλε επίσης αιτιολογημένη αίτηση κατά το άρθρο 18, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των οδηγιών προς τον Γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου, ζητώντας να μη συμπεριληφθεί το περιεχόμενο των ως άνω εγγράφων στα έγγραφα της υπόθεσης αυτής στα οποία έχει πρόσβαση το κοινό. Ο προσφεύγων γνωστοποίησε τις αντιρρήσεις του ως προς την αίτηση εμπιστευτικής μεταχείρισης.

25 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Σεπτεμβρίου και στις 16 Σεπτεμβρίου 2014 αντιστοίχως, η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησαν να παρέμβουν στην παρούσα δίκη προς στήριξη των αιτημάτων του Συμβουλίου. Με διατάξεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, ο πρόεδρος του ένατου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτές τις εν λόγω παρεμβάσεις. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στις 22 Δεκεμβρίου 2014 και στις 7 Ιανουαρίου 2015 αντιστοίχως, η Επιτροπή και η Δημοκρατία της Πολωνίας κατέθεσαν υπομνήματα παρέμβασης. Ο προσφεύγων και το Συμβούλιο υπέβαλαν συναφώς παρατηρήσεις εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

26 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 16 Σεπτεμβρίου 2014, η Ουκρανία ζήτησε να παρέμβει προς στήριξη των αιτημάτων του Συμβουλίου. Με έγγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Δεκεμβρίου 2014, η Ουκρανία γνωστοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραιτείται από την αίτησή της παρέμβασης. Ως εκ τούτου, με διάταξη της 11ης Μαρτίου 2015, ο πρόεδρος του ένατου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου αποφάσισε τη διαγραφή της Ουκρανίας ως παρεμβαίνουσας.

27 Τα υπομνήματα απάντησης και ανταπάντησης κατατέθηκαν, αντιστοίχως, από τον μεν προσφεύγοντα στις 21 Νοεμβρίου 2014, από το δε Συμβούλιο στις 15 Ιανουαρίου 2015.

28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Απριλίου 2015, ο προσφεύγων προσάρμοσε τα αιτήματά του, ώστε με αυτά να ζητείται επιπλέον η ακύρωση της απόφασης 2015/143, του κανονισμού 2015/138, της απόφασης 2015/364 και του εκτελεστικού κανονισμού 2015/357, στο μέτρο που οι πράξεις αυτές τον αφορούν. Οι λοιποί διάδικοι υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους συναφώς εντός των ταχθεισών προθεσμιών. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Νοεμβρίου 2015, ο προσφεύγων προσκόμισε νέα αποδεικτικά στοιχεία.

29 Κατόπιν πρότασης του ένατου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας του, να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.

30 Κατόπιν εισήγησης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (ένατο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

31 Με την από 5 Απριλίου 2016 απόφασή του, ο πρόεδρος του ένατου πενταμελούς τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου, αφού άκουσε τους διαδίκους, διέταξε τη συνεκδίκαση της παρούσας υπόθεσης και της υπόθεσης T-348/14, Yanukovych κατά Συμβουλίου, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, κατά το άρθρο 68 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

32 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 29ης Απριλίου 2016. Κατά τη συζήτηση αυτή, ο προσφεύγων διευκρίνισε ότι με τα αιτήματά του δεν ζητεί την ακύρωση της εκτελεστικής απόφασης 2014/216/ΚΕΠΠΑ του

Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2014, L 111, σ. 91) και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 381/2014 του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2014, L 111, σ. 33), διότι οι πράξεις αυτές δεν τον αφορούν στην υπό κρίση υπόθεση, στοιχείο το οποίο καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζήτησης.

33 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει, πρώτον, την απόφαση 2014/119 και τον κανονισμό 208/2014, δεύτερον, την απόφαση 2015/143 και τον κανονισμό 2015/138 και, τρίτον, την απόφαση 2015/364 και τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357, στο μέτρο που τον αφορούν,

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

34 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— επικουρικώς, σε περίπτωση μερικής ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, να διατάξει την εις βάρος του προσφεύγοντος διατήρηση των αποτελεσμάτων της απόφασης 2014/119, μέχρις ότου αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η μερική ακύρωση του κανονισμού 208/2014 και, σε περίπτωση μερικής ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015, να διατάξει την εις βάρος του προσφεύγοντος διατήρηση των αποτελεσμάτων της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε, μέχρις ότου αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η μερική ακύρωση του κανονισμού 208/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357,

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

1. *Επί των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, κατά την αρχική τους διατύπωση, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα*

35 Προς στήριξη των αιτημάτων της προσφυγής του για την ακύρωση των πράξεων του Μαρτίου του 2014 κατά την αρχική τους διατύπωση, ο προσφεύγων προβάλλει επτά λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από έλλειψη νομικής βάσης. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από κατάχρηση εξουσίας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας. Ο τέταρτος λόγος αντλείται από μη τήρηση των κριτηρίων εγγραφής στον κατάλογο. Ο πέμπτος λόγος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτίμησης. Ο έκτος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και ο έβδομος λόγος αντλείται από προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

36 Με τον τέταρτο λόγο, ο οποίος πρέπει να εξεταστεί πρώτος, ο προσφεύγων υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο για τον λόγο και μόνον ότι έχει κινηθεί έρευνα εις βάρος του δεν πληροί, υπό το πρίσμα της κρίσιμης νομολογίας, τα κριτήρια που προβλέπουν οι πράξεις του Μαρτίου του 2014, οι οποίες κάνουν λόγο περί «προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα» για την υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, και ότι, σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο δεν ανταποκρίθηκε στο βάρος απόδειξης που έφερε.

37 Επιπλέον, με το υπόμνημα προσαρμογής των αιτημάτων του, ο προσφεύγων προβάλλει ότι, για την περίοδο από τις 31 Ιανουαρίου έως τις 6 Μαρτίου 2015, δηλαδή από την ημερομηνία θέσης σε ισχύ των πράξεων του Ιανουαρίου του 2015 και μέχρι την ημερομηνία θέσης σε ισχύ των πράξεων του Μαρτίου του 2015, οι αρχικοί λόγοι εγγραφής του ονόματός του στον κατάλογο δεν πληρούν ούτε τα κριτήρια εγγραφής όπως αυτά τροποποιήθηκαν με την απόφαση 2015/143.

38 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, υπογραμμίζει, καταρχάς, ότι, κατά την κρίσιμη νομολογία, στο θεσμικό αυτό όργανο απόκειται να προβαίνει το ίδιο στην ταυτοποίηση των προσώπων που δύνανται να χαρακτηριστούν ως υπεύθυνα για πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων βάσει συγκλινουσών πληροφοριών και ότι ο όρος «ταυτοποιηθεί» πρέπει να προσλάβει ευρύτερη έννοια ώστε να καλύψει και τα πρόσωπα που διώκονται ποινικά για τέτοιες πράξεις.

39 Εν συνεχεία, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε στη διάθεσή του επιβεβαιώνουν ότι είχε κινηθεί ποινική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος και ότι είχε αποδειχθεί η υπεξαίρεση σημαντικών ποσών κρατικών κεφαλαίων και η παράνομη μεταφορά τους εκτός ουκρανικού εδάφους. Επιπλέον, το θεσμικό αυτό όργανο αντιτίθεται στη γενικευμένη εφαρμογή μιας υποτιθέμενης υποχρέωσής του να εξακριβώνει ότι η εθνική κανονιστική ρύθμιση του ενδιαφερόμενου κράτους εξασφαλίζει προστασία των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

40 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τα γενικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη περιοριστικών μέτρων, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των λόγων στους οποίους στηρίζεται η απόφαση περί εγγραφής ή διατήρησης του ονόματος συγκεκριμένου προσώπου στον κατάλογο των προσώπων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, ο δικαστής της Ευρωπαϊκής Ένωσης να βεβαιώνεται ότι η εν λόγω απόφαση, η οποία έχει ατομικό χαρακτήρα για το πρόσωπο αυτό, στηρίζεται σε αρκούντως στέρεα πραγματική βάση. Τούτο προϋποθέτει έλεγχο των πραγματικών περιστατικών που παρατίθενται στην αιτιολογία της εν λόγω απόφασης, ούτως ώστε, κατά τον δικαστικό έλεγχο, να μην εκτιμάται απλώς η αφηρημένη πιθανολόγηση των προβαλλομένων λόγων, αλλά να εξετάζεται εάν οι λόγοι αυτοί ή, τουλάχιστον, ένας εξ αυτών που θεωρείται επαρκής για να στηρίξει την εν λόγω απόφαση, είναι τεκμηριωμένοι κατά τρόπο αρκούντως ακριβή και συγκεκριμένο (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου, C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψεις 41 και 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Εν προκειμένω, το κριτήριο του άρθρου 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119 ορίζει ότι περιοριστικά μέτρα λαμβάνονται σε βάρος προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 της εν λόγω απόφασης, το Συμβούλιο έλαβε τα μέτρα αυτά «με σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου [...] στην Ουκρανία».

42 Το όνομα του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε στον κατάλογο με την αιτιολογία ότι είναι «[π]ρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων, σε σχέση με την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και την παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας».

43 Προς στήριξη της αιτιολογίας της εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, το Συμβούλιο επικαλείται το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014, στο οποίο αναφέρεται ότι «[ο]ι ουκρανικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου κίνησαν ορισμένες ποινικές διαδικασίες προκειμένου να διερευνήσουν αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες από πρώην υψηλόβαθμους δημοσίους υπαλλήλους», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο προσφεύγων. Το έγγραφο διευκρινίζει στη συνέχεια, κατά εντελώς γενικό τρόπο, ότι από την εν λόγω έρευνα κατέστη δυνατό να αποδειχθεί η «υπεξαίρεση σημαντικών ποσών από κρατικά κεφάλαια και η παράνομη στη συνέχεια μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας».

44 Δεν αμφισβητείται ότι μόνον επ' αυτής της βάσης ταυτοποιήθηκε ο προσφεύγων ως «υπεύθυνος [υπεξαίρεσης] ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119. Πράγματι, το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014 συνιστά, μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία προσκόμισε το Συμβούλιο κατά τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας, το μοναδικό έγγραφο που είναι προγενέστερο των πράξεων του Μαρτίου του 2014 και, ως εκ τούτου, η νομιμότητα των εν λόγω πράξεων πρέπει να εκτιμηθεί μόνον υπό το πρίσμα του αποδεικτικού αυτού στοιχείου.

45 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, μολονότι προέρχεται από ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο τρίτου κράτους, το έγγραφο αυτό περιέχει απλώς μια γενική και αόριστη επισήμανση που συνδέει το όνομα του προσφεύγοντος, μεταξύ άλλων πρώην υψηλόβαθμων δημοσίων υπαλλήλων, με έρευνα η οποία φέρεται κατ' ουσίαν ότι απέδειξε τη διάπραξη υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων. Το έγγραφο δεν παρέχει καμία διευκρίνιση ούτε ως προς την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών τα οποία ελέγχονταν με τη διεξαγόμενη από τις ουκρανικές αρχές έρευνα, αλλά ούτε, κατά μείζονα λόγο, ως προς την, έστω και τεκμαιρόμενη, ατομική ευθύνη του προσφεύγοντος σε σχέση με αυτά (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου, T-332/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:48, σκέψη 46· βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2015, Portnov Azarov κατά Συμβουλίου, T-290/14, EU:T:2015:806, σκέψεις 43 και 44).

46 Επισημαίνεται ακόμα ότι, αντιθέτως προς την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψεις 57 έως 61), επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-220/14 P, EU:C:2015:147), αποφάσεις τις οποίες επικαλείται το Συμβούλιο, στην υπό κρίση υπόθεση, αφενός, το θεσμικό αυτό όργανο δεν διέθετε πληροφορίες όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά ή τις συμπεριφορές που προσάπτουν ειδικώς στον προσφεύγοντα οι ουκρανικές αρχές και, αφετέρου, το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014, ακόμη και αν εξεταστεί στο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, δεν μπορεί να αποτελέσει αρκούντως στέρεα πραγματική βάση, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται με τη σκέψη 40 ανωτέρω, για την καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο με την αιτιολογία ότι ταυτοποιήθηκε «ως υπεύθυνος» για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2015, Portnov κατά Συμβουλίου, T-290/14, EU:T:2015:806, σκέψεις 46 έως 48).

47 Ανεξαρτήτως του σταδίου στο οποίο βρισκόταν η διαδικασία που φέρεται να είχε κινηθεί κατά του προσφεύγοντος, το Συμβούλιο δεν μπορούσε να λάβει περιοριστικά μέτρα σε βάρος του χωρίς να γνωρίζει τα πραγματικά περιστατικά της υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων που του προσήπταν ειδικώς οι ουκρανικές αρχές. Συγκεκριμένα, μόνον εφόσον γνώριζε τα περιστατικά αυτά θα ήταν το Συμβούλιο σε θέση να αποδείξει ότι αυτά μπορούσαν, αφενός, να χαρακτηριστούν ως υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων και, αφετέρου, να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στην Ουκρανία, η παγίωση και η υποστήριξη του οποίου αποτελούν, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 41 ανωτέρω, τον σκοπό που επιδιώκει η λήψη των επίμαχων περιοριστικών μέτρων (αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου , T-341/14, EU:T:2016:47, σκέψη 50, και της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου , T-331/14, EU:T:2016:49, σκέψη 55).

48 Εξάλλου, στην αρμόδια αρχή της Ένωσης εναπόκειται, σε περίπτωση αμφισβήτησης, να αποδείξει το βάσιμο της αιτιολογίας που ελήφθη υπόψη κατά του οικείου προσώπου, και όχι στο πρόσωπο αυτό να προσκομίσει την αντίθετη απόδειξη του αβασίμου της αιτιολογίας αυτής (αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψεις 120 και 121, και της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Fulmen και Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, σκέψεις 65 και 66).

49 Κατόπιν των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι η εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο δεν στηρίζεται σε αρκούντως στέρεα πραγματική βάση η οποία να πληροί τα κριτήρια εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων επί των οποίων επιβάλλονται τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα που καθορίζονται με την απόφαση 2014/119.

50 Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι η παρανομία αυτή εξακολούθησε μέχρι τη θέση σε ισχύ των πράξεων του Μαρτίου του 2015, οι οποίες αντικατέστησαν τον κατάλογο και τροποποίησαν την αιτιολογία εγγραφής του προσφεύγοντος.

51 Υπό το πρίσμα του συμπεράσματος αυτού, δεν συντρέχει λόγος να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του αιτήματος του προσφεύγοντος να κηρυχθεί παράνομη η εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο με τις πράξεις του Μαρτίου του 2014 για την περίοδο από τις 31 Ιανουαρίου 2015 έως τις 6 Μαρτίου 2015, δηλαδή από την ημερομηνία θέσης σε ισχύ των πράξεων του Ιανουαρίου του 2015 και μέχρι την ημερομηνία θέσης σε ισχύ των πράξεων του Μαρτίου του 2015. Λαμβανομένης υπόψη της ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα, ο τελευταίος λογίζεται ότι δεν υπέκειτο στα περιοριστικά μέτρα κατά την εν λόγω περίοδο.

52 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτός ο τέταρτος λόγος και να ακυρωθεί η απόφαση 2014/119 κατά την αρχική της διατύπωση, στο μέτρο που αφορά τον προσφεύγοντα, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί των λοιπών λόγων.

53 Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της ακύρωσης της απόφασης 2014/119, πρέπει να ακυρωθεί και ο κανονισμός 208/2014, κατά την αρχική του διατύπωση, στο μέτρο που αφορά τον προσφεύγοντα, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ο κανονισμός αυτός προϋποθέτει την ύπαρξη απόφασης εκδοθείσας σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ.

2. *Επί των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα*

54 Με το υπόμνημα προσαρμογής των αιτημάτων του, ο προσφεύγων ζήτησε τη διεύρυνση του αντικειμένου της προσφυγής του ακυρώσεως ώστε τα αιτήματά της να καλύπτουν και την ακύρωση των πράξεων του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, στο μέτρο που τον αφορούν.

55 Με τις παρατηρήσεις του επί του υπομνήματος προσαρμογής των αιτημάτων, το Συμβούλιο προβάλλει, αφενός, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, υπό το πρίσμα του άρθρου 275 ΣΛΕΕ, να αποφανθεί επί της επέκτασης των αιτημάτων στην απόφαση 2015/143, η οποία εκδόθηκε μεταξύ άλλων δυνάμει του άρθρου 29 ΣΕΕ, και, αφετέρου, ότι η επέκταση των αιτημάτων στον κανονισμό 2015/138 είναι απαράδεκτη λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος. Κατά τα λοιπά, το Συμβούλιο αμφισβητεί το βάσιμο της προσαρμογής του δικογράφου της προσφυγής.

Επί της αρμοδιότητας του Γενικού Δικαστηρίου να εξετάσει τη νομιμότητα της απόφασης 2015/143

56 Επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από την εξέταση του πρώτου λόγου κατωτέρω, ο προσφεύγων, χωρίς να προβάλλει τυπικώς ένσταση έλλειψης νομιμότητας δυνάμει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, επικαλείται ασυμβατότητα του κριτηρίου εγγραφής με τους σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ, στο πλαίσιο των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015 με τις οποίες το όνομά του διατηρήθηκε στον κατάλογο. Δεδομένου ότι η απόφαση 2015/143 συνιστά ακριβώς τροποποίηση του εν λόγω κριτηρίου εγγραφής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο προσφεύγων, στο μέτρο που ζητεί την ακύρωση της απόφασης αυτής, επιδιώκει στην πραγματικότητα να προβάλει ένσταση έλλειψης νομιμότητας προς στήριξη των αιτημάτων του για την ακύρωση των πράξεων του Μαρτίου του 2015 (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2013, Post Bank Iran κατά Συμβουλίου, T-13/11, EU:T:2013:402, σκέψη 37).

57 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει ρητώς ότι, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου αυτού, ο δικαστής της Ένωσης είναι αρμόδιος «να αποφαίνεται επί των προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, [ΣΛΕΕ] και αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων που

προβλέπουν περιοριστικά μέτρα κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, τις οποίες θεσπίζει το Συμβούλιο βάσει του τίτλου V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης [ΕΕ]». Η διάταξη αυτή καλύπτει επομένως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει το Συμβούλιο, το σύνολο των αποφάσεων του Συμβουλίου που αφορούν περιοριστικά μέτρα σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων που εμπίπτουν στον τίτλο V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΕ, χωρίς να κάνει διάκριση ανάλογα με το αν πρόκειται για αποφάσεις γενικής ισχύος ή για ατομικές αποφάσεις. Ειδικότερα, η εν λόγω διάταξη δεν αποκλείει τη δυνατότητα να αμφισβητηθεί, κατ' εξαίρεση, η νομιμότητα διάταξης γενικής ισχύος, προς στήριξη προσφυγής ακύρωσης ασκηθείσας κατά ατομικού περιοριστικού μέτρου (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2014, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου, T-578/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:678, σκέψεις 92 και 93· βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου, T-331/14, EU:T:2016:49, σκέψη 62).

58 Επομένως, αντιθέτως προς όσα προβάλλει το Συμβούλιο, το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εξετάσει τη νομιμότητα της απόφασης 2015/143, στο μέτρο που τροποποιεί το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119.

59 Κατά συνέπεια, η εν λόγω ένσταση έλλειψης νομιμότητας θα εξεταστεί στο πλαίσιο του πρώτου λόγου που προβάλλεται προς στήριξη των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015 και με τον οποίο ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το εις βάρος του εφαρμοσθέν κριτήριο εγγραφής δεν συνάδει με τους σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ.

Επί του λόγου απαραδέκτου που αφορά την έλλειψη έννομου συμφέροντος του προσφεύγοντος υπό το πρίσμα του κανονισμού 2015/138

60 Όσον αφορά τον λόγο απαραδέκτου που αφορά την έλλειψη έννομου συμφέροντος του προσφεύγοντος, και τον οποίο προβάλλει το Συμβούλιο υπό το πρίσμα του κανονισμού 2015/138, παρατηρείται ότι ο κανονισμός 208/2014 τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/138 μόνον όσον αφορά την εξειδίκευση των κριτηρίων εγγραφής των προσώπων στα οποία επιβλήθηκε δέσμευση κεφαλαίων ως υπευθύνων για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων της Ουκρανίας.

61 Ο κανονισμός 2015/138 δεν κατονομάζει τον προσφεύγοντα ούτε και εκδόθηκε κατόπιν συνολικής επανεξέτασης του καταλόγου. Συγκεκριμένα, η πράξη αυτή αφορά αποκλειστικά και μόνον τα γενικά κριτήρια εγγραφής τα οποία εφαρμόζονται σε αντικειμενικώς καθοριζόμενες καταστάσεις και παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων ή οντοτήτων που προσδιορίζονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και όχι την εγγραφή στον κατάλογο του ονόματος του προσφεύγοντος. Κατά συνέπεια, ο κανονισμός αυτός δεν αφορά ούτε άμεσα ούτε ατομικά τον προσφεύγοντα, ο δε τελευταίος δεν μπορεί παραδεκτώς να προσαρμόσει τα αιτήματά του ώστε να ζητήσει την ακύρωσή του (βλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου, T-331/14, EU:T:2016:49, σκέψεις 64 και 65 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή η αιτίαση του Συμβουλίου και να απορριφθεί η προσφυγή ως απαράδεκτη, στο μέτρο που αποβλέπει στην ακύρωση του κανονισμού 2015/138.

Επί της ουσίας

63 Προς στήριξη του αιτήματος ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, ο προσφεύγων προβάλλει επτά λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από έλλειψη νομικής βάσης. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από κατάχρηση εξουσίας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας. Ο τέταρτος λόγος αντλείται από μη τήρηση των κριτηρίων εγγραφής στον κατάλογο. Ο πέμπτος λόγος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτίμησης. Ο έκτος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και ο έβδομος λόγος αντλείται από προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

64 Πρέπει καταρχάς να εξεταστεί ο έκτος λόγος, ο οποίος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, εν συνεχεία ο τρίτος λόγος, ο οποίος αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας, και, τέλος, οι λοιποί λόγοι, κατά τη σειρά με την οποία προβλήθηκαν.

Επί του έκτου λόγου, ο οποίος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας

65 Με τον έκτο λόγο, ο προσφεύγων προβάλλει την αιτίαση ότι δεν ακολουθήθηκε η κατάλληλη διαδικασία ώστε να ζητηθεί η γνώμη του πριν αποφασιστεί η διατήρηση του ονόματός του στον κατάλογο και, ειδικότερα, ότι δεν του παρασχέθηκαν ούτε προθεσμία αλλά ούτε και επαρκείς πληροφορίες για να αμφισβητήσει το μέτρο της διατήρησης του ονόματός του στον κατάλογο αυτό.

66 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

67 Υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος, δυνάμει της Συνθήκης ΕΕ, έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες, περιλαμβάνει το δικαίωμα ακρόασης και το δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο, ενώ το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, επιβάλλει να είναι ο ενδιαφερόμενος σε θέση να γνωρίζει τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η απόφαση που τον αφορά (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψεις 98 έως 100).

68 Επομένως, στο πλαίσιο έκδοσης απόφασης με την οποία διατηρείται η εγγραφή του ονόματος προσώπου, οντότητας ή φορέα σε κατάλογο προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζονται περιοριστικά μέτρα, το Συμβούλιο πρέπει να σεβαστεί το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης του εν λόγω προσώπου, οντότητας ή οργανισμού όταν, με την απόφαση περί διατήρησης της εγγραφής στον κατάλογο, λαμβάνει υπόψη εις βάρος του νέα στοιχεία, δηλαδή στοιχεία μη περιλαμβανόμενα στην αρχική απόφαση περί εγγραφής στον οικείο κατάλογο (απόφαση της 4ης Ιουνίου 2014, Sina Bank κατά Συμβουλίου, T-67/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:348, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, σκέψη 62).

69 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι η διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο μετά την έκδοση των πράξεων του Μαρτίου του 2015 στηρίζεται αποκλειστικά στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014.

70 Συναφώς, υπενθυμίζεται επίσης ότι, προτού εκδώσει την απόφαση περί διατήρησης του ονόματός του στον κατάλογο, το Συμβούλιο κοινοποίησε στον προσφεύγοντα το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 (βλ. σκέψη 12 ανωτέρω). Επιπλέον, με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την πρόθεσή του να διατηρήσει τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα, γνωστοποιώντας του ότι έχει τη δυνατότητα να υποβάλει συναφώς παρατηρήσεις (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω).

71 Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων είχε πρόσβαση στα πληροφοριακά και αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων το Συμβούλιο δικαιολόγησε τη διατήρηση των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων και μπόρεσε να υποβάλει εγκαίρως σχετικές παρατηρήσεις (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω).

72 Εκτός αυτού, ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι οι προβαλλόμενες δυσχέρειες όσον αφορά τις παρασχεθείσες πληροφορίες και την προθεσμία απάντησης στους ισχυρισμούς του Συμβουλίου τον εμπόδισαν να προσαρμόσει εγκαίρως τα αιτήματά του ή να αναπτύξει υπερασπιστικά επιχειρήματα.

73 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η κοινοποίηση των αποδεικτικών στοιχείων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υπήρξε επαρκής για την εξασφάλιση της άσκησης των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του προσφεύγοντος.

74 Επομένως, ο έκτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου, ο οποίος αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης

75 Με τον τρίτο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει, αφενός μεν, ότι η αιτιολογία εγγραφής του ονόματός του στον κατάλογο δεν παρέχει διευκρινίσεις που να αφορούν τα αμφισβητούμενα πραγματικά περιστατικά και τη σχετική με αυτόν διαδικασία και από τις οποίες να καθίσταται δυνατή η τεκμηρίωση του ισχυρισμού ότι ο ίδιος υπεξαίρεσε κρατικά κεφάλαια και τα μετέφερε παρανόμως εκτός Ουκρανίας, αφετέρου δε, ότι η αιτιολογία αυτή έχει στερεότυπο χαρακτήρα.

76 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

77 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι η αιτιολογία που επιβάλλεται από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της προσβαλλόμενης πράξης και στο πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε. Πρέπει να καταδεικνύει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εκδίδει την πράξη, ούτως ώστε ο ενδιαφερόμενος να γνωρίζει τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και το αρμόδιο δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του. Η απαίτηση αιτιολογίας πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 94 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

78 Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα κατά πόσον η αιτιολογία μιας πράξης ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ και του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να εκτιμάται όχι μόνον βάσει του γράμματος της οικείας πράξης, αλλά και του πλαισίου της, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Επομένως, αφενός, μια βλαπτική πράξη είναι επαρκώς αιτιολογημένη εφόσον εκδόθηκε εντός πλαισίου που είναι γνωστό στον ενδιαφερόμενο και το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί το περιεχόμενο του εις βάρος του ληφθέντος μέτρου. Αφετέρου, ο βαθμός ακριβείας της αιτιολογίας μιας πράξης πρέπει να είναι ανάλογος προς τις υλικές δυνατότητες και τις τεχνικές συνθήκες ή την προθεσμία που διέπουν την έκδοσή της (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

79 Ειδικότερα, η αιτιολόγηση μέτρου για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί, καταρχήν, να συνίσταται απλώς σε γενική και στερεότυπη διατύπωση. Αντιθέτως, με τις επιφυλάξεις που διατυπώνονται στη σκέψη 78 ανωτέρω, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να αναφέρει τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο θεωρεί ότι η σχετική κανονιστική ρύθμιση μπορεί να εφαρμοστεί στον ενδιαφερόμενο (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 96 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

80 Εν προκειμένω, αφενός, επισημαίνεται ότι, ακριβώς όπως και ο αρχικός λόγος εγγραφής, η αιτιολογία, όπως τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Μαρτίου 2015 (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω), αναφέρει τα στοιχεία που αποτελούν τη βάση της εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος, δηλαδή το γεγονός ότι έχει κινηθεί ποινική διαδικασία κατά του ενδιαφερόμενου από τις ουκρανικές αρχές λόγω υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού.

81 Επιπλέον, η διατήρηση μέτρων έναντι του προσφεύγοντος πραγματοποιήθηκε εντός πλαισίου γνωστού σε αυτόν, δεδομένου ότι του είχε γνωστοποιηθεί, με την ανταλλαγείσα αλληλογραφία κατά τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας, το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, στο οποίο το Συμβούλιο στήριξε την εις βάρος του διατήρηση των περιοριστικών μέτρων και με το οποίο το θεσμικό αυτό όργανο παρέσχε διευκρινίσεις ως προς την εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψεις 53 και 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 6ης Σεπτεμβρίου 2013, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου, T-35/10 και T-7/11, EU:T:2013:397, σκέψη 88), εκθέτοντας ειδικότερα λεπτομερή περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που του προσάπτονταν.

82 Αφετέρου, όσον αφορά τον φερόμενο ως στερεότυπο χαρακτήρα της αιτιολογίας της εγγραφής, επισημαίνεται ότι, μολονότι οι εκτιμήσεις που περιέχει η αιτιολογία αυτή είναι οι ίδιες με εκείνες βάσει των οποίων επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα και στα λοιπά φυσικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, εντούτοις οι εκτιμήσεις αυτές αποβλέπουν στην περιγραφή της ακριβούς κατάστασης του προσφεύγοντος εις βάρος του οποίου, όπως και εις βάρος άλλων, είχαν κατά το Συμβούλιο κινηθεί δικαστικές διαδικασίες συνδεόμενες με έρευνες σε σχέση με υπεξαιρέσεις κρατικών κεφαλαίων στην Ουκρανία (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 115).

83 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, συνάγεται ότι οι πράξεις του Μαρτίου του 2014, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, περιέχουν τα επαρκή κατά νόμον πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία αποτελούν κατά το θεσμικό όργανο έκδοσής τους τη βάση των εν λόγω πράξεων.

84 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πρώτου λόγου, ο οποίος αντλείται από έλλειψη νομικής βάσης

85 Με τον πρώτο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η απόφαση 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, δεν συνάδει με τους σκοπούς που ορίζει το άρθρο 29 ΣΕΕ, στερούμενη επομένως νομικής βάσης, και ότι, λαμβανομένης υπόψη της ακυρότητας της απόφασης 2014/119, είναι επίσης άκυρος ο κανονισμός 208/2014, όπως τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, διότι δεν υπάρχει έγκυρη απόφαση δυνάμει του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ που να επιτρέπει την επίκληση του άρθρου 215 ΣΛΕΕ.

86 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

– Επί του κύριου επιχειρήματος του προσφεύγοντος, το οποίο αντλείται από τη μη αναλογικότητα του κριτηρίου εγγραφής υπό το πρίσμα των σκοπών της Συνθήκης ΕΕ

87 Με το κύριο επιχείρημά του, ο προσφεύγων υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι η απόφαση 2014/119 δεν επιδιώκει τον διττό σκοπό τον οποίο επικαλείται, δηλαδή την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Ουκρανία, ούτε τους λοιπούς σκοπούς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) που ορίζονται στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ. Προσθέτει δε ότι η τροποποίηση της αιτιολογίας που τον αφορά με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015, μετά τη διεύρυνση του κριτηρίου εγγραφής με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, δεν ήταν δικαιολογημένη, διότι το Συμβούλιο δεν απέδειξε ότι ο προσφεύγων υπονόμευσε τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου ή τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ουκρανία, αλλά ούτε και τη βιώσιμη οικονομική ή κοινωνική ανάπτυξη στη χώρα αυτή.

88 Πρέπει επομένως να εξεταστεί η συμβατότητα του κριτηρίου εγγραφής που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/43, με τους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ και, πιο συγκεκριμένα, η αναλογικότητα του εν λόγω κριτηρίου υπό το πρίσμα των εν λόγω σκοπών.

89 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι οι σκοποί της Συνθήκης ΕΕ που αφορούν την ΚΕΠΠΑ ορίζονται στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει τα ακόλουθα:

«Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις και εργάζεται για την επίτευξη υψηλού βαθμού συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με στόχο: […] την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου».

90 Εν συνεχεία, υπενθυμίζεται ότι η αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης 2014/119 έχει ως ακολούθως:

«Στις 3 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο αποφάσισε να εστιάσει τα περιοριστικά μέτρα στη δέσμευση και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων προσώπων που έχουν οριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, με σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Ουκρανία.»

91 Επί της βάσης αυτής, το κριτήριο εγγραφής που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, είναι το ακόλουθο:

«Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων συγκαταλέγονται και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για:

α) υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού ή συνέργεια […]».

92 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι η αιτιολογία για την εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, μετά την έκδοση των πράξεων του Μαρτίου του 2015, είναι η εξής:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων.»

93 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως αναγνωρίζει και το Συμβούλιο με τα έγγραφά του, τα περιοριστικά μέτρα έναντι του προσφεύγοντος ελήφθησαν με μοναδικό σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία. Ως εκ τούτου, τα επιχειρήματα που αντλεί ο προσφεύγων από το γεγονός ότι το κριτήριο εγγραφής της απόφασης 2014/119 δεν επιτυγχάνει άλλους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ είναι αλυσιτελή.

94 Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί αν το κριτήριο εγγραφής που προέβλεψε η απόφαση 2014/119 και τροποποίησε η απόφαση 2015/143, και το οποίο αφορά τα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων, ανταποκρίνεται στον σκοπό παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία τον οποίο θέτει η ίδια αυτή απόφαση.

95 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η νομολογία που έχει αναπτυχθεί όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα σχετικά με την κατάσταση στην Τυνησία και την Αίγυπτο έχει ορίσει ότι σκοποί όπως οι αναφερόμενοι στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχεία β′ και δ′, ΣΕΕ μπορούν να επιτευχθούν μέσω της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων της οποίας το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται, όπως εν προκειμένω, στα πρόσωπα που ταυτοποιούνται ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων και στα συνδεόμενα με αυτούς πρόσωπα, οντότητες ή φορείς, ήτοι σε πρόσωπα των οποίων οι ενέργειες δύνανται να έχουν παρεμποδίσει την εύρυθμη λειτουργία των δημόσιων οργάνων και οργανισμών που συνδέονται μαζί τους (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 28ης Μαΐου 2013, Trabelsi κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-187/11, EU:T:2013:273, σκέψη 92, της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 44, και της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 68).

96 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το κριτήριο εγγραφής στηρίζεται, όσον αφορά τον προσφεύγοντα, σε αδικήματα χαρακτηριζόμενα ως «υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων» και, αφετέρου, ότι το εν λόγω κριτήριο εντάσσεται σε νομικό πλαίσιο σαφώς οριοθετημένο από την απόφαση 2014/119 και από την επιδίωξη του σχετικού σκοπού της Συνθήκης ΕΕ τον οποίο η απόφαση αυτή μνημονεύει στην αιτιολογική της σκέψη 2, δηλαδή τον σκοπό παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

97 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελεί μια εκ των πρωταρχικών αξιών στις οποίες στηρίζεται η Ένωση, όπως προκύπτει από το άρθρο 2 ΣΕΕ, καθώς και από τα προοίμια της Συνθήκης ΕΕ και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Εκτός αυτού, ο σεβασμός του κράτους δικαίου συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την προσχώρηση στην Ένωση, δυνάμει του άρθρου 49 ΣΕΕ. Η έννοια του κράτους δικαίου κατοχυρώνεται επίσης, με την εναλλακτική έκφραση «υπεροχή του δικαίου», στο προοίμιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

98 Η νομολογία του Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και οι εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, διά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας, παρέχουν μη εξαντλητικό κατάλογο των αρχών και των κανόνων που δύνανται να εμπίπτουν στην έννοια του κράτους δικαίου. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι αρχές της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου και της απαγόρευσης της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, των ανεξάρτητων και αμερόληπτων δικαστηρίων, του δικαστικού ελέγχου –περιλαμβανόμενου του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων–, και της ισότητας ενώπιον του νόμου [βλ., συναφώς, τον κατάλογο των κριτηρίων του κράτους δικαίου τον οποίο υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας κατά την εκατοστή έκτη σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 11-12 Μαρτίου 2016)]. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, ορισμένες νομικές πράξεις συγκαταλέγουν, μεταξύ άλλων, την καταπολέμηση της διαφθοράς στις αρχές που εμπίπτουν στην έννοια του κράτους δικαίου [βλ., για παράδειγμα, τον κανονισμό (ΕΚ) 1638/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2006, για τον καθορισμό γενικών διατάξεων σχετικά με τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού γειτονίας και εταιρικής σχέσης (ΕΕ 2006, L 310, σ. 1)].

99 Όμως, μολονότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι ορισμένες συμπεριφορές σχετικές με πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ενδέχεται να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου, εντούτοις δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι κάθε πράξη υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, διαπραχθείσα σε τρίτο κράτος, δικαιολογεί παρέμβαση της Ένωσης στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, με σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου στη χώρα αυτή. Προκειμένου να αποδειχθεί ότι η υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων δύναται να δικαιολογήσει δράση της Ένωσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ προς επίτευξη του σκοπού εδραίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου, απαιτείται τουλάχιστον τα αμφισβητούμενα πραγματικά περιστατικά να είναι ικανά να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια του οικείου κράτους.

100 Στο πλαίσιο αυτό, το κριτήριο εγγραφής δύναται να θεωρηθεί ότι συνάδει με την έννομη τάξη της Ένωσης μόνο στο μέτρο που μπορεί να προσλάβει έννοια σύμφωνη με τις επιταγές των ιεραρχικά ανώτερων κανόνων την τήρηση των οποίων επιβάλλει η εν λόγω έννομη τάξη, και πιο συγκεκριμένα με τον σκοπό της παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή καθιστά εφικτό τον σεβασμό του ευρέος περιθωρίου εκτίμησης που διαθέτει το Συμβούλιο κατά τον καθορισμό των γενικών κριτηρίων εγγραφής, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα έλεγχο –καταρχήν πλήρη– της νομιμότητας των πράξεων της Ένωσης υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2014, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου, T-578/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:678, σκέψη 108 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

101 Ως εκ τούτου, το εν λόγω κριτήριο πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά κατά τρόπο αφηρημένο κάθε πράξη υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, αλλά κυρίως πράξεις υπεξαίρεσης κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων οι οποίες, λαμβανομένου υπόψη του ποσού ή του είδους των υπεξαιρεθέντων κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων ή ακόμα του πλαισίου εντός του οποίου διεπράχθησαν τα αδικήματα αυτά, είναι τουλάχιστον ικανές να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της Ουκρανίας, ειδικότερα δε τις αρχές της νομιμότητας, της απαγόρευσης της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου και της ισότητας ενώπιον του νόμου, και, σε τελική ανάλυση, να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στη χώρα αυτή (βλ. σκέψη 99 ανωτέρω). Υπό την έννοια αυτή, το κριτήριο εγγραφής είναι σύμφωνο και ανάλογο με τους σχετικούς σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ.

– Επί των λοιπών επιχειρημάτων που επικαλείται ο προσφεύγων

102 Πρώτον, ο προσφεύγων διατείνεται ότι ο σκοπός που συναρτάται με την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου ελήφθη υπόψη για πρώτη φορά με καθυστέρηση, δηλαδή με τα συμπεράσματα της 3ης Μαρτίου 2014 του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων για την Ουκρανία.

103 Στο μέτρο που, με το επιχείρημα αυτό, πρόθεση του προσφεύγοντος είναι να υποστηρίξει ότι η εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο ήταν πολιτικά υποκινούμενη, επισημαίνεται, αφενός, ότι το επιχείρημα που αντλείται από τη φερόμενη ως καθυστερημένη παραπομπή στον σκοπό της παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου δεν αρκεί αφ' εαυτού για να αποδειχθεί ότι ο διακηρυγμένος και θεμιτός σκοπός της παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία δεν χρησιμοποιήθηκε από το Συμβούλιο ως βάση με τις πράξεις του Μαρτίου του 2014, αφετέρου δε, ότι ούτε με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015 έγινε επίκληση του σκοπού αυτού προς δικαιολόγηση της εις βάρος του προσφεύγοντος διατήρηση των επίμαχων μέτρων.

104 Στο μέτρο που, με το επιχείρημα αυτό, ο προσφεύγων προβάλλει στην πραγματικότητα αιτίαση αντλούμενη από κατάχρηση εξουσίας, αρκεί να επισημανθεί ότι η αιτίαση αυτή αποτελεί αντικείμενο της εξέτασης του δεύτερου λόγου η οποία ακολουθεί.

105 Δεύτερον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένη η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία η διεύρυνση του κριτηρίου εγγραφής με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015 (βλ. σκέψη 14 ανωτέρω) σημαίνει ότι αρκεί μια απλή έρευνα για την πλήρωση του εν λόγω κριτηρίου. Αν τούτο ίσχυε, το Συμβούλιο θα εξουσιοδοτούσε τις ουκρανικές αρχές να αποφασίζουν την επιβολή περιοριστικών μέτρων της Ένωσης χωρίς να έχει προηγηθεί ο παραμικρός έλεγχος εκ μέρους της τελευταίας.

106 Συναφώς, μολονότι ο δικαστής της Ένωσης έχει αποφανθεί ότι ο προσδιορισμός ενός προσώπου ως υπευθύνου για την τέλεση παράβασης δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκην την καταδίκη του για την παράβαση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψεις 71 και 72), εντούτοις γεγονός παραμένει ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία που υπενθυμίζεται με τη σκέψη 48 ανωτέρω, στην αρμόδια αρχή της Ένωσης

εναπόκειται, σε περίπτωση αμφισβήτησης, να αποδείξει το βάσιμο των λόγων που ελήφθησαν υπόψη κατά του οικείου προσώπου, και όχι στο πρόσωπο αυτό να προσκομίσει την αντίθετη απόδειξη του αβασίμου των λόγων αυτών.

107 Εν προκειμένω, το κριτήριο εγγραφής που ορίζουν οι πράξεις του Μαρτίου του 2014, όπως τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, επιτρέπει στο Συμβούλιο, σύμφωνα με την απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-256/11, EU:T:2014:93), να λαμβάνει υπόψη μια έρευνα σχετική με πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ως στοιχείο δυνάμενο να δικαιολογήσει, κατά περίπτωση, τη λήψη περιοριστικών μέτρων, εξυπακουομένου ότι, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατίθεται με τη σκέψη 106 ανωτέρω και της ερμηνείας του κριτηρίου εγγραφής που εκτίθεται με τις σκέψεις 88 έως 101 ανωτέρω, το γεγονός και μόνον ότι ένα πρόσωπο αποτελεί αντικείμενο έρευνας σχετικά με παραβάσεις συνιστάμενες σε υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων δεν αρκεί αφ' εαυτού για να δικαιολογήσει την εις βάρος του λήψη μέτρων από το Συμβούλιο δυνάμει των άρθρων 21 και 29 ΣΕΕ. Επομένως, το κριτήριο εγγραφής δεν μπορεί να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι εξουσιοδοτεί τις ουκρανικές αρχές να αποφασίζουν την επιβολή μέτρων.

108 Τρίτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διεύρυνση του κριτηρίου με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, προκειμένου να περιληφθούν «και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για [...] κατάχρηση εξουσίας από μέρους κρατικού λειτουργού με σκοπό την εξασφάλιση οφέλους για τον ίδιο/α ή τρίτους, προκαλώντας έτσι ζημία στα ουκρανικά δημόσια κεφάλαια ή στοιχεία του ενεργητικού, ή για συνέργεια», δεν ανταποκρίνεται στους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ.

109 Αρκεί πάντως η διαπίστωση ότι η διεύρυνση αυτή του κριτηρίου εγγραφής δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω, καθόσον το όνομα του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε στον κατάλογο για τον μοναδικό λόγο ότι είχε κινηθεί εναντίον του ποινική διαδικασία από τις ουκρανικές αρχές λόγω υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων και όχι λόγω κατάχρησης εξουσίας υπό την ιδιότητα του κρατικού αξιωματούχου.

110 Τέταρτον, σκοπός του προσφεύγοντος είναι να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της καθαίρεσής του από το Ουκρανικό Κοινοβούλιο και το νομότυπο της αλλαγής του καθεστώτος στην Ουκρανία, κατόπιν των γεγονότων του Φεβρουαρίου του 2014. Υποστηρίζει ότι υπάρχει πλήθος στοιχείων βάσει των οποίων αποδεικνύεται ότι το τωρινό καθεστώς στην Ουκρανία υπονομεύει το ίδιο τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, προσβάλλει και θα εξακολουθήσει να προσβάλλει συστηματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπογραμμίζει δε ότι οι ουκρανικές διωκτικές και δικαστικές αρχές δεν πρόκειται να του επιφυλάξουν δίκαιη, ανεξάρτητη και αμερόληπτη μεταχείριση. Αφενός μεν επισημαίνει ότι στην Ουκρανία είναι άγνωστα τα δικαιώματα άμυνας και το δικαίωμα δίκαιης δίκης, αφετέρου δε παραπέμπει στην αξιοθρήνητη κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα αυτή.

111 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η Ουκρανία αποτελεί κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1995, το οποίο έχει κυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και ότι το νέο ουκρανικό καθεστώς έχει αναγνωριστεί ως νόμιμο από την Ένωση καθώς και από τη διεθνή κοινότητα. Επομένως, το Συμβούλιο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον στηρίχθηκε σε αποδεικτικά στοιχεία τα οποία του παρασχέθηκαν από ανώτατη δικαστική αρχή του κράτους αυτού όσον αφορά την κίνηση ποινικής διαδικασίας κατά του προσφεύγοντος σχετικής με κατηγορίες υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων, χωρίς να θέσει εν αμφιβόλω τη νομιμότητα και τη νομιμοποίηση του ουκρανικού καθεστώτος και του ουκρανικού νομικού συστήματος.

112 Δεν μπορεί ασφαλώς να αποκλειστεί η υποχρέωση του Συμβουλίου να προβεί σε εξακρίβωση των πληροφοριών που του παρασχέθηκαν και να απαιτήσει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, συμπληρωματικές πληροφορίες ή αποδείξεις, εφόσον ο προσφεύγων προσκομίσει στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι τα πραγματικά περιστατικά που του προσάπτονται είναι προδήλως ψευδή ή έχουν παραμορφωθεί.

113 Ωστόσο, εν προκειμένω, ο προσφεύγων επικαλείται, πρώτον, την εναντίον του πολιτική δίωξη, η οποία κατ' αυτόν αποδεικνύεται από την έκταση του εις βάρος του κατηγορητηρίου, με ορισμένες από τις κατηγορίες να είναι ψευδείς και να αιτιολογούνται βάσει πολιτικών εκτιμήσεων, δεύτερον, πλήθος δημόσιων δηλώσεων στις οποίες προέβησαν στελέχη του τωρινού καθεστώτος και οι οποίες παρουσιάζουν τον προσφεύγοντα ως ένοχο πληθώρας αδικημάτων και, τρίτον, δικονομικές παραβάσεις διαπραχθείσες στο πλαίσιο ένδικων διαδικασιών που τον αφορούν. Γενικότερα, ο προσφεύγων εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη νομιμοποίηση του νέου ουκρανικού καθεστώτος και την αμεροληψία του ουκρανικού δικαστικού συστήματος καθώς και ως προς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ουκρανία.

114 Τα στοιχεία αυτά όμως δεν ήταν ούτε σε θέση να κλονίσουν την πιθανολόγηση των κατηγοριών οι οποίες απαγγέλθηκαν κατά του προσφεύγοντος όσον αφορά συγκεκριμένες πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων –πράγμα που αποτελεί το αντικείμενο της εξέτασης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του τέταρτου λόγου κατωτέρω– ούτε επαρκή για να αποδειχθεί ότι η ειδική κατάσταση του προσφεύγοντος θα είχε επηρεαστεί από τα προβλήματα που αυτός επισημαίνει σχετικά με το ουκρανικό δικαστικό σύστημα, κατά τη διάρκεια των διαδικασιών που τον αφορούν και δυνάμει των οποίων ελήφθησαν τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα. Ως εκ τούτου, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, το Συμβούλιο δεν όφειλε να προβεί σε περαιτέρω επαλήθευση των αποδεικτικών στοιχείων που του είχαν παρασχεθεί από τις ουκρανικές αρχές.

115 Κατά τα λοιπά, στο μέτρο που η εξέταση της επιχειρηματολογίας του προσφεύγοντος θα οδηγούσε το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί επί του ζητήματος αν η μετάβαση του ουκρανικού καθεστώτος υπήρξε νομότυπη και να εξετάσει το βάσιμο των εκτιμήσεων στις οποίες προέβησαν συναφώς διάφοροι διεθνείς οργανισμοί και όργανα, περιλαμβανομένων και των πολιτικών εκτιμήσεων του Συμβουλίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εξέταση αυτή δεν εμπίπτει στον έλεγχο που ασκεί το Γενικό Δικαστήριο επί των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση πράξεων (βλ., συναφώς, απόφαση της 25ης Απριλίου 2013, Gbagbo κατά Συμβουλίου, T-119/11, EU:T:2013:216, σκέψη 75).

– Συμπέρασμα επί του πρώτο λόγου

116 Κατόπιν των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι το κριτήριο εγγραφής του άρθρου 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, συνάδει με τους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ που ορίζονται στο άρθρο 21 ΣΕΕ, στο μέτρο κατά το οποίο αφορά τα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ικανή να υπονομεύσει το κράτος δικαίου στην Ουκρανία.

117 Το ίδιο συμπέρασμα πρέπει κατ' ανάγκη να συναχθεί όσον αφορά τα αιτήματα ακύρωσης του κανονισμού 208/2014. Ο κανονισμός αυτός επιβάλλει μέτρο δέσμευσης κεφαλαίων προβλεπόμενο από απόφαση εκδοθείσα δυνάμει του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ και είναι κατά συνέπεια σύμφωνο με το άρθρο 215 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που υπάρχει έγκυρη απόφαση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.

118 Συνεπώς, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου λόγου, ο οποίος αντλείται από κατάχρηση εξουσίας

119 Με τον δεύτερο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ο πραγματικός σκοπός που επιδίωκε το Συμβούλιο με τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ήταν να κερδίσει την εύνοια του υποτιθέμενου μεταβατικού καθεστώτος της Ουκρανίας, αποβλέποντας να εγκατασταθεί στη χώρα αυτή μια Κυβέρνηση ευνοϊκά διακείμενη προς την Ένωση -πράγμα που αποτελεί πολιτικό σκοπό της τελευταίας- και όχι να παγιωθεί και να υποστηριχθεί το κράτος δικαίου στην Ουκρανία. Τούτο

επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν απέδειξε την ύπαρξη καμίας ποινικής διαδικασίας κατά του προσφεύγοντος σχετικά με υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων και παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας.

120 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, η κατάχρηση εξουσίας είναι κατά μείζονα λόγο εμφανέστερη στο μέτρο που, αφενός, το Συμβούλιο διεύρυνε τα κριτήρια εγγραφής αντί να απαλείψει το όνομα του προσφεύγοντος από τον κατάλογο και, αφετέρου, διευρύνοντας τα κριτήρια αυτά, ανέθεσε κατ' ουσίαν στην Ουκρανική Κυβέρνηση πλήρη έλεγχο επί των εν λόγω κριτηρίων.

121 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

122 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι μια πράξη έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν προκύπτει, βάσει αντικειμενικών, λυσιτελών και συγκλινουσών ενδείξεων, ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό διαφορετικό από τους προβαλλόμενους ή με σκοπό την παράκαμψη διαδικασίας που προβλέπει ειδικά η Συνθήκη για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2009, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου, T-390/08, EU:T:2009:401, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

123 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι οι πράξεις του Μαρτίου του 2014, κατά την αρχική τους διατύπωση και όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, προβλέπουν περιοριστικά μέτρα κατά προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων με σκοπό την υποστήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

124 Σύμφωνα με τα αιτήματα που προβάλλονται στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακύρωσης, διαπιστώνεται, αφενός, ότι ο σκοπός που επιδιώκει η απόφαση 2014/119 αντιστοιχεί σε έναν από τους σκοπούς που προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ και, αφετέρου, ότι ο σκοπός αυτός δύναται να επιτευχθεί μέσω των επίμαχων μέτρων.

125 Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι το Συμβούλιο, στο μέτρο που εξέδωσε τις πράξεις του Μαρτίου του 2014 ή που τις τροποποίησε με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, επιδίωκε πρωταρχικώς σκοπό διαφορετικό από αυτόν της παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

126 Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να αναιρεθεί από την περίσταση, την οποία επικαλείται ο προσφεύγων, ότι τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα συνέβαλαν επίσης, de facto ή εσκεμμένα, στην προσέγγιση μεταξύ Ουκρανίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

127 Εκτός αυτού, επισημαίνεται ακόμα, αφενός, ότι η προβαλλόμενη απουσία οποιασδήποτε ποινικής διαδικασίας ή η ύπαρξη απλής προκαταρκτικής έρευνας στην Ουκρανία αποτελούν περιστάσεις οι οποίες δεν κρίνονται επαρκείς για να τεκμηριώσουν κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους του Συμβουλίου στο μέτρο που το θεσμικό αυτό όργανο, στηριζόμενο σε στέρεα πραγματική βάση όπως προκύπτει από την εξέταση του τέταρτου λόγου (βλ. σκέψεις 130 έως 153 κατωτέρω), γνώριζε τα προσαπτόμενα στον προσφεύγοντα πραγματικά περιστατικά και, αφετέρου, ότι τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά ήταν σε θέση να δικαιολογήσουν παρέμβαση με σκοπό την εδραίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

128 Ομοίως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων, επισημαίνεται, αφενός, ότι με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, το Συμβούλιο δεν διεύρυνε τα κριτήρια εγγραφής, αλλά αρκέστηκε να διευκρινίσει την έννοια της «υπεξαίρεσης κεφαλαίων», και ότι, εν πάση περιπτώσει, η εξειδίκευση του κριτηρίου εγγραφής δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την εκτίμηση της νομιμότητας της αρχικής εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο με τις πράξεις του Μαρτίου του 2014 (βλ. σκέψεις 49 έως 51 ανωτέρω), οπότε δεν μπορούσε να έχει ως συνέπεια την απάλειψη του

ονόματός του από τον κατάλογο. Αφετέρου, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 107 ανωτέρω, το κριτήριο εγγραφής δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνιστά εξουσιοδότηση προς τις ουκρανικές αρχές να αποφασίζουν την επιβολή των επίμαχων μέτρων.

129 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τέταρτου λόγου, ο οποίος αντλείται από μη τήρηση των κριτηρίων εγγραφής στον κατάλογο

130 Με τον τέταρτο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση των κριτηρίων της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκαν με την απόφαση 2015/143.

131 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

– Επί του κύριου επιχειρήματος του προσφεύγοντος

132 Με το κύριο επιχείρημά του, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι αιτιολογίες εγγραφής του ονόματός του στον κατάλογο, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015, δεν πληρούν τα κριτήρια εγγραφής, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015.

133 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, από τις 7 Μαρτίου 2015, ο προσφεύγων υπόκειται σε νέα περιοριστικά μέτρα ληφθέντα με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015 βάσει του κριτηρίου εγγραφής που ορίζει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119 όπως «εξειδικεύτηκε» με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015. Συγκεκριμένα, η απόφαση 2015/364 δεν είναι απλή βεβαιωτική πράξη, αλλά συνιστά αυτοτελή απόφαση, εκδοθείσα από το Συμβούλιο κατόπιν περιοδικής επανεξέτασης προβλεπόμενης από το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, της απόφασης 2014/119.

134 Πρέπει επομένως να εξεταστεί η νομιμότητα της εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015, λαμβανομένου υπόψη, καταρχάς, του κριτηρίου εγγραφής, όπως εξειδικεύτηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, εν συνεχεία, της αιτιολογίας εγγραφής και, τέλος, των αποδεικτικών στοιχείων επί των οποίων στηρίχθηκε η κρίσιμη εγγραφή.

135 Όσον αφορά, καταρχάς, το κριτήριο εγγραφής, υπενθυμίζεται ότι το κριτήριο αυτό, όπως τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015, προβλέπει ότι τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, στα πρόσωπα «που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα» για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων, περιλαμβανομένων των προσώπων «για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες» για υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού (βλ. σκέψη 14 ανωτέρω). Επιπλέον, όπως διευκρινίστηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, το κριτήριο αυτό πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά κατά τρόπο αφηρημένο κάθε πράξη υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, αλλά κυρίως πράξεις υπεξαίρεσης κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων οι οποίες είναι ικανές να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στην Ουκρανία (βλ. σκέψη 101 ανωτέρω).

136 Όσον αφορά, εν συνεχεία, την αιτιολογία εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, υπενθυμίζεται ότι, από τις 7 Μαρτίου 2015, ο προσφεύγων περιλαμβάνεται στον κατάλογο για τον λόγο ότι εναντίον του «έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων» (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω).

137 Όσον αφορά, τέλος, τα αποδεικτικά στοιχεία επί των οποίων στηρίχθηκε η εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, επισημαίνεται ότι, όπως αναγνωρίζει και το Συμβούλιο, η νομιμότητα της αιτιολογίας εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος, όπως η αιτιολογία αυτή τροποποιήθηκε, πρέπει να εκτιμηθεί κυρίως υπό το πρίσμα του εγγράφου της 10ης Οκτωβρίου 2014, το οποίο περιγράφει τις εξελίξεις των διαφόρων ερευνών σχετικά με τον προσφεύγοντα.

138 Το έγγραφο αυτό αναφέρει, μεταξύ άλλων, τρεις προκαταρκτικές έρευνες διεξαχθείσες στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που κινήθηκαν κατά του προσφεύγοντος σχετικά με πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων. Κατά τα ουσιαστικά τους στοιχεία, οι τρεις αυτές έρευνες αφορούσαν, ως προς την πρώτη, υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων σε συνέργεια με άλλα πρόσωπα στο πλαίσιο παράνομης χρηματοδότησης της κατασκευής δικτύου τηλεπικοινωνιών, ως προς τη δεύτερη, παράνομη ιδιοποίηση κτιρίων, εγκαταστάσεων και ενός γεωτεμαχίου καθώς και άλλων δημοσίων ακινήτων, και τη νομιμοποίηση παρανόμως αποκτηθέντων κερδών και, ως προς την τρίτη, παράνομη ιδιοποίηση ενός γεωτεμαχίου.

139 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρώτον, επισημαίνεται ότι το εν λόγω έγγραφο, το οποίο συνιστά το αποδεικτικό στοιχείο στο οποίο βασίστηκε το Συμβούλιο για την έκδοση των πράξεων του Μαρτίου του 2015, παρέχει επαρκή απόδειξη του γεγονότος ότι, κατά την ημερομηνία έκδοσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015, ο προσφεύγων διωκόταν ποινικά λόγω υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων.

140 Επομένως, δεύτερον, πρέπει να εξακριβωθεί αν η διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο κατόπιν της έκδοσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015 λόγω του ότι είχε κινηθεί εναντίον του ποινική διαδικασία για τέτοια αδικήματα πληροί το κριτήριο εγγραφής, όπως αυτό εξειδικεύτηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015 και ερμηνεύθηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου (βλ. σκέψη 135 ανωτέρω).

141 Λαμβανομένων υπόψη των αδικημάτων που προσάπτονται στον προσφεύγοντα, και τα οποία παραθέτει το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, αφενός, υπενθυμίζεται ότι η δίωξη οικονομικών εγκλημάτων όπως η υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων αποτελεί σημαντικό μέσο καταπολέμησης της διαφθοράς και ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς συνιστά, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, αρχή εμπίπτουσα στην έννοια του κράτους δικαίου (βλ. σκέψη 98 ανωτέρω).

142 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι τα αδικήματα που προσάπτονται στον προσφεύγοντα εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο υπονοιών ότι ένα μη αμελητέο τμήμα της παλαιάς άρχουσας τάξης της Ουκρανίας έχει διαπράξει σοβαρά αδικήματα κατά τη διαχείριση των δημόσιων πόρων, θέτοντας με αυτόν τον τρόπο σε σοβαρό κίνδυνο τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της χώρας και υπονομεύοντας τις αρχές της νομιμότητας, της απαγόρευσης της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου και της ισότητας ενώπιον του νόμου (βλ. σκέψεις 99 έως 101 ανωτέρω). Τούτο καθίσταται προφανές κατά μείζονα λόγο στην υπό κρίση υπόθεση, στο μέτρο που πρόκειται για πράξεις φερόμενες ως διαπραχθείσες από τον πρώην Πρόεδρο της Ουκρανίας.

143 Επομένως, στο σύνολό τους και λαμβανομένων υπόψη των λειτουργιών που ασκούσε ο προσφεύγων στους κόλπους της παλαιάς άρχουσας τάξης της Ουκρανίας, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διευκόλυνση της δίωξης των εγκλημάτων υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων που διεπράχθησαν εις βάρος των ουκρανικών θεσμών και καθιστούν ευχερέστερη την εκ μέρους των ουκρανικών αρχών ανάκτηση του προϊόντος των εν λόγω υπεξαιρέσεων. Τούτο έχει ως συνέπεια, σε περίπτωση που οι κατηγορίες για τις οποίες ασκούνται οι ποινικές διώξεις αποδειχθούν βάσιμες, τη δυνατότητα ευχερέστερης δικαστικής καταστολής των προβαλλόμενων πράξεων διαφθοράς που έχουν διαπράξει στελέχη του παλαιού καθεστώτος, με αποτέλεσμα τη συμβολή στην παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου στη χώρα αυτή (βλ., συναφώς, τη νομολογία που παρατίθεται με τη σκέψη 95 ανωτέρω).

144 Συνάγεται επομένως ότι η εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που παρασχέθηκαν με το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, είναι σύμφωνη με το κριτήριο εγγραφής, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Ιανουαρίου του 2015 και ερμηνεύθηκε υπό το πρίσμα του σκοπού επί του οποίου στηρίχθηκε, δηλαδή του σκοπού παγίωσης και υποστήριξης του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

– Επί των λοιπών επιχειρημάτων που προβάλλει ο προσφεύγων

145 Πρώτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 εκδόθηκε ορισμένους μήνες πριν την υιοθέτηση της νέας αιτιολογίας, διαβιβάστηκε από πρόσωπα τα οποία έχουν παύσει να ασκούν τα καθήκοντα που τους είχαν ανατεθεί και αντιφάσκει σε ορισμένα σημεία προς το έγγραφο της 8ης Ιουλίου 2014.

146 Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω περιστάσεις, ακόμα και αν υποτεθεί ότι συντρέχουν, δεν μπορούν αυτές καθαυτές να αποδείξουν ότι, κατά τον χρόνο λήψης των νέων μέτρων, είχε παύσει η διεξαγωγή ποινικής διαδικασίας από τις ουκρανικές αρχές κατά του προσφεύγοντος λόγω υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων, πράγμα που άλλωστε ο προσφεύγων δεν αμφισβητεί. Όσον αφορά ειδικότερα τις ανακολουθίες μεταξύ των δύο εγγράφων, μολονότι είναι επικριτέο το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν ζήτησε να του παρασχεθούν ακριβέστερες πληροφορίες για τις λεπτομέρειες εκάστης έρευνας, εντούτοις διαπιστώνεται ότι το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 περιγράφει επακριβώς τα πραγματικά περιστατικά ως προς τα οποία διεξάγονταν οι διάφορες έρευνες σε σχέση με τον προσφεύγοντα. Ως εκ τούτου, η γνώση των περιστατικών αυτών, η ύπαρξη των οποίων δεν τέθηκε βασίμως υπό αμφισβήτηση, ήταν σε θέση να παράσχει κατάλληλη βάση στο Συμβούλιο ώστε να αποφασίσει τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο.

147 Δεύτερον, ο προσφεύγων προβάλλει ότι το εναντίον του κατηγορητήριο συντάχθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να δικαιολογηθεί η λήψη των επίμαχων μέτρων. Ειδικότερα, πρόκειται για τα ακόλουθα περιστατικά: πρώτον, όπως προκύπτει από ένα ανακοινωθέν Τύπου, ο γενικός εισαγγελέας υποσχέθηκε να κάνει «ό,τι είναι δυνατόν προκειμένου να αποτρέψει την άρση των κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»· δεύτερον, στην υπόθεση σχετικά με τον υιό του προσφεύγοντος, ορισμένοι ισχυρισμοί που καθιστούσαν δυνατή τη διατήρηση των περιοριστικών μέτρων προβλήθηκαν την τελευταία στιγμή· τρίτον, το έγγραφο της 8ης Ιουλίου 2014 περιλαμβάνει «σχεδόν αποκλειστικά» αναφορές σε βίαιες πράξεις· τέταρτον, οι κατηγορίες σχετικά με τις πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων απαγγέλθηκαν μόλις κατέστη σαφές ότι οι ισχυρισμοί σχετικά με πράξεις βίας δεν αρκούσαν για να δικαιολογηθεί η διατήρηση των περιοριστικών μέτρων κατά του προσφεύγοντος.

148 Επισημαίνεται εκ νέου ότι καμία από αυτές τις περιστάσεις δεν αποδεικνύει ότι, όταν το Συμβούλιο αποφάσισε να διατηρήσει το όνομα του προσφεύγοντος στον κατάλογο, δεν βρισκόταν σε εξέλιξη ποινική διαδικασία εναντίον του προσώπου αυτού λόγω υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων. Ειδικότερα, ακόμα και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένο το γεγονός ότι, πριν την έκδοση των πράξεων του Μαρτίου του 2014, το Συμβούλιο εξέτασε το ενδεχόμενο να λάβει περιοριστικά μέτρα επί τη βάσει άλλων ισχυρισμών πλην της υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, τούτο δεν αποδεικνύει ότι οι κατηγορίες υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων ήταν κατασκευασμένες για να δικαιολογηθεί η λήψη περιοριστικών μέτρων, και εν συνεχεία η διατήρησή τους.

149 Τρίτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο έχει ήδη παραδεχτεί ότι τα επιχειρήματα σχετικά με τις οδηγίες που φέρεται ότι δόθηκαν στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου για χρήση υπέρμετρης βίας κατά τη διάλυση ειρηνικών διαδηλώσεων δεν είχαν κανένα πραγματικό ή νομικό έρεισμα.

150 Το επιχείρημα αυτό, ακόμα και αν θεωρηθεί αποδειχθέν, είναι αλυσιτελές, καθόσον τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα δεν επιβλήθηκαν στον προσφεύγοντα λόγω των ανωτέρω περιστάσεων.

151 Τέταρτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο όφειλε να έχει προβεί σε ιδιαιτέρως εξονυχιστικό έλεγχο της πραγματικής βάσης για τη λήψη των περιοριστικών μέτρων εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της ειδικής κατάστασης της Ουκρανίας. Στηρίζεται, ειδικότερα, στα ακόλουθα περιστατικά: πρώτον, στο γεγονός ότι η Ουκρανία δεν αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεύτερον, στην πολιτική χροιά των εις βάρος του ισχυρισμών, τρίτον, στην απουσία εξέλιξης όσον αφορά την εν λόγω ποινική δικογραφία, τέταρτον, στην ανυπαρξία οποιασδήποτε εύλογης και δίκαιης ένδικης διαδικασίας στην Ουκρανία όσον αφορά την έκδοση των αποφάσεων σε στάδιο προγενέστερο της κατηγορίας, πέμπτον, στο γεγονός ότι τα ουκρανικά δικαστήρια απέδειξαν ότι ορισμένες από τις πληροφορίες που είχαν παράσχει οι ουκρανικές αρχές ήταν ψευδείς και, έκτον, στο γεγονός ότι το Συμβούλιο είχε στη διάθεσή του συγκεκριμένη προθεσμία για να προσκομίσει ή εξετάσει τα αποδεικτικά στοιχεία και τις πληροφορίες που δικαιολογούσαν τη νέα εγγραφή.

152 Τα επιχειρήματα αυτά έχουν ήδη απορριφθεί στο πλαίσιο εξέτασης του πρώτου λόγου (βλ. σκέψεις 110 έως 114 ανωτέρω). Στο μέτρο που σκοπούν να αποδείξουν ότι το Συμβούλιο υπέπεσε συναφώς σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης, τα επιχειρήματα αυτά εξετάζονται στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου κατωτέρω.

153 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί ο τέταρτος λόγος.

Επί του πέμπτου λόγου, ο οποίος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτίμησης

154 Με τον πέμπτο λόγο, ο προσφεύγων διατείνεται ότι το Συμβούλιο δεν μπορεί βασίμως να στηριχθεί μόνο σε ισχυρισμούς που προβάλλονται ενώπιόν του από κράτος μέλος ή από τρίτο κράτος και ότι οφείλει να εξετάζει το ίδιο την ακρίβεια των προβαλλόμενων ισχυρισμών. Επομένως, το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης καθόσον βασίστηκε σε μη τεκμηριωμένους ισχυρισμούς προκειμένου να καταχωρίσει και διατηρήσει το όνομα του προσφεύγοντος στον κατάλογο.

155 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

156 Διαπιστώνεται ότι, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατίθεται με τη σκέψη 40 ανωτέρω, το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το βάρος της απόδειξης που έφερε. Πράγματι, κατά τον χρόνο έκδοσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015, το Συμβούλιο είχε στη διάθεσή του, όσον αφορά τις πράξεις υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, περισσότερο τεκμηριωμένες πληροφορίες οι οποίες δικαιολογούσαν, κατά τις ουκρανικές αρχές, την κίνηση διαδικασιών έρευνας εις βάρος του προσφεύγοντος. Το Συμβούλιο είχε λάβει γνώση των γεγονότων αυτών με το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, το οποίο κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα πριν την έκδοση των εν λόγω πράξεων.

157 Επιπλέον, δεδομένου ότι η εγγραφή του προσφεύγοντος στον κατάλογο στηρίχθηκε σε πράξη ουκρανικής δικαστικής αρχής περιγραφόμενη στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, δηλαδή την κίνηση έρευνας σχετικά με αδικήματα υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι δεν εξέτασε κατά πόσον ήταν ορθές και τεκμηριωμένες οι πληροφορίες που προέρχονταν από ένα εκ των ιεραρχικά ανώτερων δικαστηρίων της χώρας και οι οποίες επιβεβαίωναν την ύπαρξη τέτοιων ερευνών (βλ. σκέψεις 110 έως 115 ανωτέρω).

158 Εξάλλου, στο Συμβούλιο δεν απέκειτο να διακριβώσει το βάσιμο των ερευνών σε βάρος του προσφεύγοντος, αλλά μόνον το βάσιμο της απόφασης για τη δέσμευση των κεφαλαίων συνεπεία των ερευνών αυτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 77), πράγμα το οποίο το θεσμικό αυτό όργανο έπραξε με την έκδοση των πράξεων του Μαρτίου του 2015, βάσει αποδεικτικών στοιχείων που επιβεβαίωναν την ύπαρξη ποινικών διαδικασιών λόγω πολύ συγκεκριμένων πράξεων υπεξαίρεσης κρατικών κεφαλαίων.

159 Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο πέμπτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του έβδομου λόγου, ο οποίος αντλείται από προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας

160 Με τον έβδομο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει, πρώτον, ότι τα περιοριστικά μέτρα επιβλήθηκαν εναντίον του χωρίς να τηρηθούν επαρκείς εγγυήσεις ώστε αυτός να μπορέσει να αμυνθεί ενώπιον του Συμβουλίου. Δεύτερον, τα μέτρα αυτά ελήφθησαν κατά παράβαση του κριτηρίου εγγραφής. Τρίτον, ο λόγος εγγραφής δεν προβλέπει πλέον το αδίκημα της παράνομης μεταφοράς κρατικών κεφαλαίων εκτός Ουκρανίας. Τέταρτον, το Συμβούλιο δεν απέδειξε ότι η πλήρης δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων, κατ' αντιδιαστολή προς μια μερική δέσμευση, ήταν εν προκειμένω σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος, αφενός, ότι από τις απαγγελθείσες εις βάρος του προσφεύγοντος κατηγορίες δεν συνάγεται ότι τα ακίνητα τα οποία φέρεται ότι αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης ιδιοποίησης πωλήθηκαν ή δεν μπορούν πλέον να ανακτηθούν με άλλον τρόπο και, αφετέρου, ότι δέσμευση κεφαλαίων δεν δικαιολογείται πέραν της αξίας των ακινήτων τα οποία φέρεται ότι αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης ιδιοποίησης, όπως η αξία αυτή προκύπτει από το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014.

161 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

162 Διαπιστώνεται, προκαταρκτικώς, ότι το πρώτο και το δεύτερο από τα ανωτέρω επιχειρήματα εξετάστηκαν και απορρίφθηκαν, αντιστοίχως, στο πλαίσιο του έκτου και του τέταρτου λόγου.

163 Πρέπει επίσης να απορριφθεί και το τρίτο επιχείρημα του προσφεύγοντος, σύμφωνα με το οποίο η αιτιολογία εγγραφής δεν περιλαμβάνει πλέον το αδίκημα της παράνομης μεταφοράς κρατικών κεφαλαίων εκτός Ουκρανίας. Πράγματι, μολονότι η παράνομη μεταφορά κρατικών κεφαλαίων εκτός Ουκρανίας δεν καλύπτεται πλέον από τον λόγο εγγραφής όπως αυτός τροποποιήθηκε με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015, εντούτοις γεγονός παραμένει ότι η παραπομπή στην υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων επαρκεί αφ' εαυτής, εφόσον είναι βάσιμη, για να δικαιολογήσει τα περιοριστικά μέτρα κατά του προσφεύγοντος.

164 Όσον αφορά το τέταρτο επιχείρημα, το οποίο αντλείται κατ' ουσίαν από το γεγονός ότι τα περιοριστικά μέτρα προσκρούουν στην αρχή της αναλογικότητας, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αναλογικότητας, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, επιβάλλει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης τα όρια του κατάλληλου και αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση. Επομένως, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός κατάλληλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές μέτρο, τα δυσμενή δε αποτελέσματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 205 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

165 Εν προκειμένω, είναι αληθές ότι το δικαίωμα ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος περιορίζεται, δεδομένου ότι αυτός στερείται, μεταξύ άλλων, της εξουσίας διάθεσης των κεφαλαίων του που βρίσκονται στο έδαφος της Ένωσης, πλην περιπτώσεων ειδικών εξουσιοδοτήσεων, καθώς και ότι κανένα κεφάλαιο ή οικονομικός πόρος δεν μπορεί να τεθεί, άμεσα ή έμμεσα, στη διάθεσή του.

166 Συναφώς, καταρχάς, υπενθυμίζεται, όπως αποδείχθηκε στο πλαίσιο του πρώτου και του τέταρτου λόγου, ότι, αφενός, το κριτήριο εγγραφής του άρθρου 1, παράγραφος 1, της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, συνάδει με τους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ και, αφετέρου, ότι η εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο είναι σύμφωνη με το κριτήριο εγγραφής (βλ. σκέψεις 88 έως 116 και 133 έως 144 ανωτέρω).

167 Εν συνεχεία, πρέπει επίσης να απορριφθεί το επιχείρημα του προσφεύγοντος σύμφωνα με το οποίο, αφενός, δεν προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι τα ακίνητα τα οποία φέρεται ότι αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης ιδιοποίησης πωλήθηκαν ή δεν μπορούν πλέον να ανακτηθούν με άλλον τρόπο και, αφετέρου, δέσμευση κεφαλαίων δεν δικαιολογείται πέραν της αξίας των ακινήτων τα οποία φέρεται ότι αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης ιδιοποίησης, όπως η αξία αυτή προκύπτει από το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014.

168 Πράγματι, διαπιστώνεται, όπως υπογραμμίζει το Συμβούλιο, αφενός, ότι τα αριθμητικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έγγραφο αυτό συνιστούν απλώς ένδειξη της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που φέρεται ότι υπεξαιρέθηκαν ή αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης ιδιοποίησης και, αφετέρου, ότι κάθε απόπειρα περιορισμού των δεσμευόμενων κεφαλαίων είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να υλοποιηθεί στην πράξη.

169 Επιπλέον, τα δυσμενή αποτελέσματα που προκαλούνται από τα περιοριστικά μέτρα δεν είναι δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του γεγονότος ότι τα μέτρα αυτά έχουν, από τη φύση τους, προσωρινό και αναστρέψιμο χαρακτήρα και ως εκ τούτου δεν θίγουν το «βασικό περιεχόμενο» του δικαιώματος ιδιοκτησίας και, αφετέρου, ότι χωρεί παρέκκλιση από τα εν λόγω μέτρα για την κάλυψη των βασικών αναγκών, των δικαστικών εξόδων ή ακόμα και των έκτακτων δαπανών των θιγόμενων προσώπων (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 209).

170 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο έβδομος λόγος και, κατά συνέπεια, και η προσφυγή στο σύνολό της, στο μέτρο που αφορά την ακύρωση της διατήρησης του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο με τις πράξεις του Μαρτίου του 2015.

Επί της διατήρησης των αποτελεσμάτων της απόφασης 2014/119

171 Επικουρικώς, το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο, σε περίπτωση μερικής ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014 και για λόγους ασφάλειας δικαίου, να ορίσει ότι τα αποτελέσματα της απόφασης 2014/119 διατηρούνται μέχρι την έναρξη των αποτελεσμάτων της μερικής ακύρωσης του κανονισμού 208/2014. Ζητεί επίσης, σε περίπτωση μερικής ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2015, να διατηρηθούν τα αποτελέσματα της απόφασης 2014/119, όπως τροποποιήθηκε, μέχρι την έναρξη των αποτελεσμάτων της μερικής ακύρωσης του κανονισμού 208/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357.

172 Ο προσφεύγων αντιτάσσεται στο εν λόγω αίτημα του Συμβουλίου.

173 Υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, ακύρωσε την απόφαση 2014/119 και τον κανονισμό 208/2014, κατά την αρχική τους διατύπωση, στο μέρος που αφορούν τον προσφεύγοντα, και, αφετέρου, απέρριψε την προσφυγή καθόσον βάλλει κατά του κανονισμού 2015/138 και των πράξεων του Μαρτίου του 2015, στο μέρος που αφορούν τον προσφεύγοντα.

174 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως υπενθυμίστηκε με τη σκέψη 133 ανωτέρω, η απόφαση 2015/364 δεν είναι απλή βεβαιωτική πράξη, αλλά συνιστά αυτοτελή απόφαση, εκδοθείσα από το Συμβούλιο κατόπιν περιοδικής επανεξέτασης προβλεπόμενης από το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, της απόφασης 2014/119. Υπό τις συνθήκες αυτές, μολονότι η ακύρωση των πράξεων του Μαρτίου του 2014, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα, περιλαμβάνει και την ακύρωση της εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο για την περίοδο που προηγείται της θέσης σε ισχύ των πράξεων του Μαρτίου του 2015, αντιθέτως, δεν είναι ικανή να θέσει εν αμφιβόλω τη νομιμότητα της ίδιας αυτής εγγραφής για την περίοδο που έπεται της εν λόγω θέσης σε ισχύ.

175 Κατά συνέπεια, δεν παρίσταται ανάγκη να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του αιτήματος του Συμβουλίου σχετικά με τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της απόφασης 2014/119.

Επί των δικαστικών εξόδων

176 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν οι ηττηθέντες διάδικοι είναι περισσότεροι του ενός, το Δικαστήριο αποφασίζει για την κατανομή των εξόδων.

177 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Συμβούλιο ηττήθηκε όσον αφορά το αίτημα ακύρωσης που υποβλήθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής, πρέπει να καταδικαστεί στα σχετικά με το εν λόγω αίτημα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος. Ο προσφεύγων ηττήθηκε όσον αφορά το αίτημα ακύρωσης που υποβλήθηκε με το υπόμνημα περί προσαρμογής των αιτημάτων, οπότε πρέπει να καταδικαστεί στα σχετικά με το εν λόγω αίτημα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα του Συμβουλίου.

178 Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρενέβησαν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Επομένως, η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Επιτροπή φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων εν όψει της κατάστασης στην Ουκρανία, και τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία, κατά την αρχική τους διατύπωση, στο μέτρο που το όνομα του Viktor Fedorovych Yanukovych καταχωρίστηκε στον κατάλογο των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζονται τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα, τούτο δε μέχρι την έναρξη ισχύος της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2015/364 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/357 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, περί εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014.

2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

3) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης φέρει, πέραν των εξόδων του, τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο V. F. Yanukovych, όσον αφορά το αίτημα ακύρωσης που υποβλήθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής.

4) Ο V. F. Yanukovych φέρει, πέραν των εξόδων του, τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Συμβούλιο, όσον αφορά το αίτημα ακύρωσης που υποβλήθηκε με το υπόμνημα προσαρμογής των αιτημάτων.

5) Η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Berardis Czúcz Pelikánová

Popescu Buttigieg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Σεπτεμβρίου 2016.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς ..... ?2

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων ..... ?5

Σκεπτικό ..... ?6

1. Επί των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, κατά την αρχική τους διατύπωση, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα ..... ?6

2. Επί των αιτημάτων ακύρωσης των πράξεων του Μαρτίου του 2014, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου και του Μαρτίου του 2015, στο μέτρο που αφορούν τον προσφεύγοντα . ?9

Επί της αρμοδιότητας του Γενικού Δικαστηρίου να εξετάσει τη νομιμότητα της απόφασης 2015/143 ..... ?9

Επί του λόγου απαραδέκτου που αφορά την έλλειψη έννομου συμφέροντος του προσφεύγοντος υπό το πρίσμα του κανονισμού 2015/138 ..... ?10

Επί της ουσίας ..... ?10

Επί του έκτου λόγου, ο οποίος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας ..... ?11

Επί του τρίτου λόγου, ο οποίος αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης ..... ?12

Επί του πρώτου λόγου, ο οποίος αντλείται από έλλειψη νομικής βάσης ..... ?13

– Επί του κύριου επιχειρήματος του προσφεύγοντος, το οποίο αντλείται από τη μη αναλογικότητα του κριτηρίου εγγραφής υπό το πρίσμα των σκοπών της Συνθήκης ΕΕ .... ?13

– Επί των λοιπών επιχειρημάτων που επικαλείται ο προσφεύγων ..... ?16

– Συμπέρασμα επί του πρώτο λόγου ..... ?18

Επί του δεύτερου λόγου, ο οποίος αντλείται από κατάχρηση εξουσίας ..... ?18

Επί του τέταρτου λόγου, ο οποίος αντλείται από μη τήρηση των κριτηρίων εγγραφής στον κατάλογο ..... ?20

– Επί του κύριου επιχειρήματος του προσφεύγοντος ..... ?20

– Επί των λοιπών επιχειρημάτων που προβάλλει ο προσφεύγων ..... ?22

Επί του πέμπτου λόγου, ο οποίος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτίμησης ..... ?23

Επί του έβδομου λόγου, ο οποίος αντλείται από προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας ... ?24

Επί της διατήρησης των αποτελεσμάτων της απόφασης 2014/119 ..... ?25

Επί των δικαστικών εξόδων ..... ?26